

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 ร่วมกับกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-1
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	แผนการใช้ที่ดิน
6.1	การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
6.2	แผนการใช้ที่ดิน
บทที่ 7	การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน
7.1	ขั้นตอนการดำเนินงาน
7.2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน
7.3	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
7.4	ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เอกสารอ้างอิง	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเชียงใหม่	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566	2-10
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรรม ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2565	2-12
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2568-2572	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-7

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	2-2
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	2-9
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่	6-7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

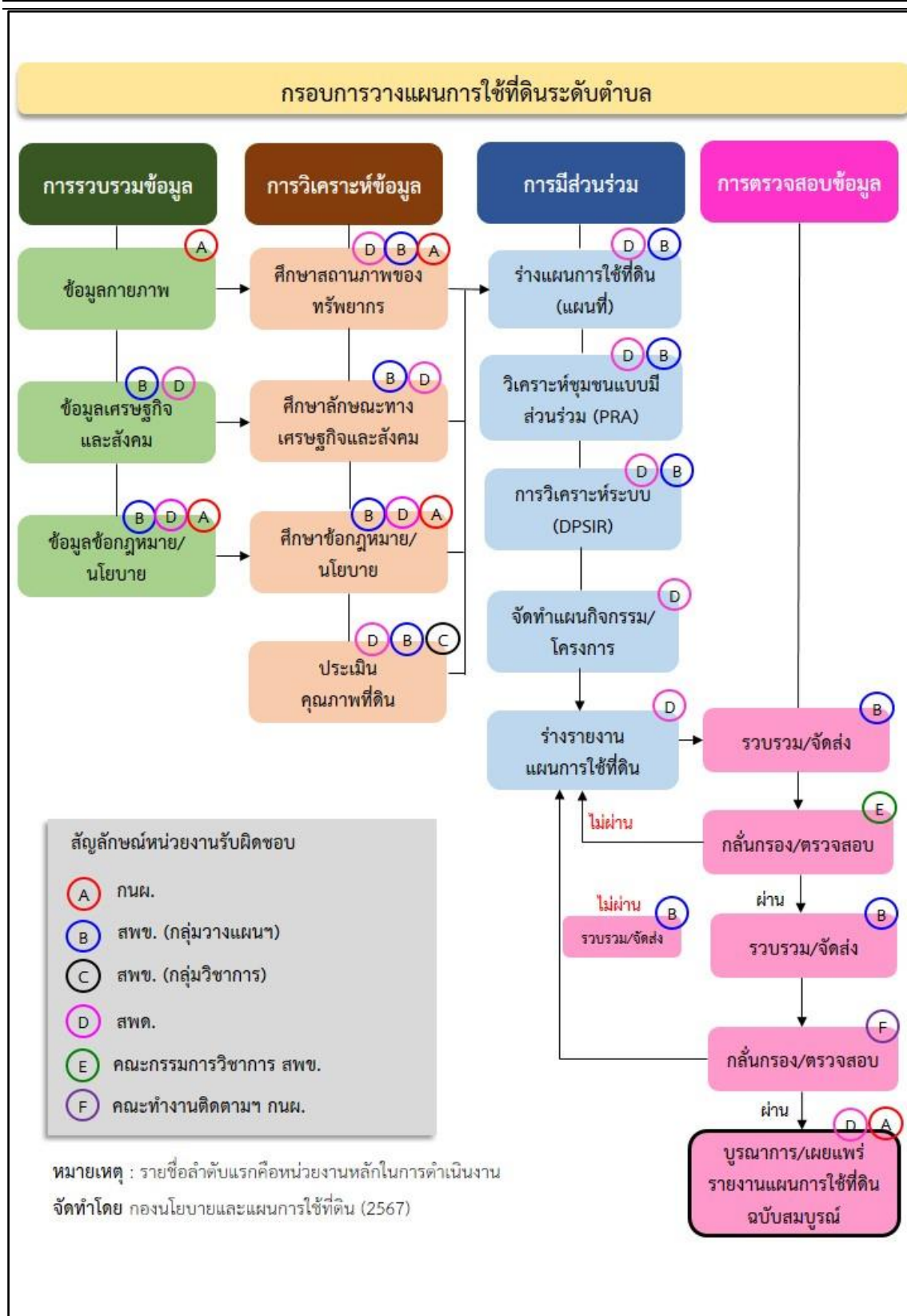
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“สังคมคุณธรรม น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้อ้อมล้อมที่เหมาะสม ชุมชนมีความเข้มแข็ง ด้วยการบริหารจัดการตาม หลักธรรมาภิบาล” (องค์การบริหารส่วนตำบลตอนเปา, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอแม่ว่าง มีพื้นที่ประมาณ 102.20 ตารางกิโลเมตร หรือ 63,874 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง ตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านกาด อำเภอแม่ว่าง ตำบลทุ่งสะโตก อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำบ่อหลวง ตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลแม่วิน อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่

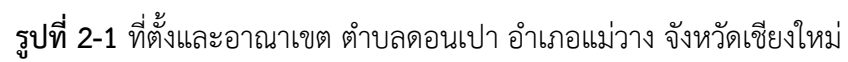
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านทุ่งศาลา	หมู่ที่ 6 บ้านห้วยเนียม
หมู่ที่ 2 บ้านเหล่าป่าฝาง	หมู่ที่ 7 บ้านใหม่สวรรค์
หมู่ที่ 3 บ้านสันโป่ง	หมู่ที่ 8 บ้านริมخان
หมู่ที่ 4 บ้านดอนเปา	หมู่ที่ 9 บ้านสันปูเลย
หมู่ที่ 5 บ้านป่าขี้ด้วง	หมู่ที่ 10 บ้านห้วยแก้ว

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชันสูง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินเขา และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น น้ำแม่ขาน ห้วยเขาะ ห้วยคอแห้ง ห้วยไท้ง ห้วยเนียม ห้วยโป่ง ห้วยม่วง ห้วยมะนาว ห้วยยาว ห้วยหญ้าผอม เป็นต้น

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 พบว่า ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.7 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 16.0 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1193.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 124 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 224.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

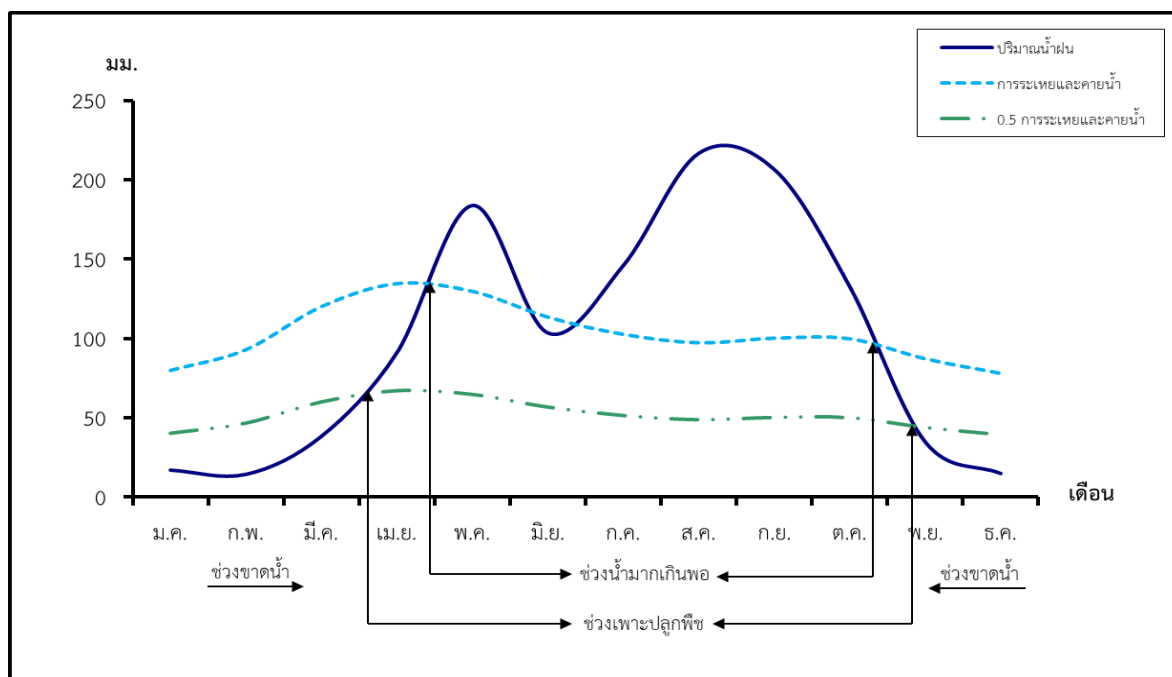
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดเชียงใหม่¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	16.0	30.2	22.2	69.0	14.2	1.8	92.4	13.9
ก.พ.	17.2	33.0	24.5	58.0	13.0	1.4	104.7	12.7
มี.ค.	20.5	35.5	27.5	54.0	25.7	3.6	141.4	24.6
เม.ย.	23.6	36.7	29.5	58.0	62.1	7.4	157.2	55.9
พ.ค.	24.3	34.7	28.6	72.0	179.9	15.6	144.8	128.1
มิ.ย.	24.6	33.3	28.1	76.0	120.6	16.4	119.4	97.3
ก.ค.	24.4	32.3	27.6	79.0	146.1	19.3	109.7	111.9
ส.ค.	24.1	31.8	27.1	82.0	218.4	21.4	105.1	142.1
ก.ย.	23.8	32.1	27.0	82.0	224.1	18.9	107.7	143.7
ต.ค.	22.8	32.0	26.5	79.0	133.8	12.1	111.0	105.2
พ.ย.	20.3	31.1	24.9	75.0	40.7	4.4	98.1	38.0
ธ.ค.	17.3	29.4	22.6	73.0	14.9	2.1	88.7	14.5
เฉลี่ย	21.6	32.7	26.3	71.4	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,193.5	124.4	1,380.1	887.9

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดเชียงใหม่

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่า สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,964 ไร่ หรือร้อยละ 4.65 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 12,538 ไร่ หรือร้อยละ 19.62 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,058 ไร่ หรือร้อยละ 3.22 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว+พืชผัก นาข้าว และนาร้าง
- 2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 2,258 ไร่ หรือร้อยละ 3.53 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ผสม ข้าวโพด และไร่ร้าง
- 3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 362 ไร่ หรือร้อยละ 0.56 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สัก ไม้ยืนต้นผสม และยางพารา
- 4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 6,929 ไร่ หรือร้อยละ 10.85 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ลำไย ไม้ผลผสม และมะม่วง
- 5) พืชสวน มีเนื้อที่ 740 ไร่ หรือร้อยละ 1.16 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม
- 6) ไร่มวนเวียน มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล คือ ไร่มวนเวียนร้าง
- 7) พืชหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 166 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนเลี้ยงสุกร โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า
- 8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล คือ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่า มีเนื้อที่ 44,122 ไร่ หรือร้อยละ 69.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และป่าผลัดใบรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 679 ไร่ หรือร้อยละ 1.07 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย และลำคลอง

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 3,571 ไร่ หรือร้อยละ 5.59 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พืชหญ้าธรรมชาติ และบ่อดิน

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,964	4.65
U200	หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรสร้าง	21	0.03
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,058	3.22
U201/A401	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ไม้ผลผสม	29	0.05
U201/A413	หมู่บ้านบนพื้นราบ/ลำไย	64	0.10
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	653	1.02
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	58	0.09
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	24	0.04
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	17	0.03
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	11	0.02
U603	สุสาน ป่าช้า	29	0.05
A	พื้นที่เกษตรกรรม	12,538	19.62
A100	นาไร่	87	0.14
A101	นาข้าว	738	1.15
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	49	0.08
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	1,184	1.85
A200	ไร่ไร่	72	0.11
A201	พืชไร่ผสม	1,338	2.09
A202	ข้าวโพด	817	1.28
A204	มันสำปะหลัง	31	0.05
A301	ไม้ยืนต้นผสม	60	0.09
A302	ยางพารา	38	0.06
A303	ปาล์มน้ำมัน	8	0.01
A304	ยูคาลิปตัส	12	0.02
A305	สั้ก	244	0.38

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A401	ไม้ผลผสม	314	0.49
A402	ส้ม	28	0.04
A407	มะม่วง	139	0.22
A407/A413	มะม่วง/ลำไย	38	0.06
A411	กล้วย	20	0.03
A413	ลำไย	6,331	9.91
A413/A422	ลำไย/มะนาว	19	0.03
A422	มะนาว	30	0.05
A427	ส้มโอ	10	0.02
A500	พืชสวนร้าง/เสื่อมโทรม	4	0.01
A502	พืชผัก	386	0.60
A503	ไม้ดอก ไม้ประดับ	350	0.55
A600	ไร่หมุนเวียนร้าง	5	0.01
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	29	0.05
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	102	0.16
A704	โรงเรือนเลี้ยงสุกร	35	0.05
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	20	0.03
F	พื้นที่ป่าไม้	44,122	69.07
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	2,115	3.31
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	42,007	65.76
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	3,571	5.59
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	738	1.16
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	2,403	3.76
M201	พื้นที่ลุ่ม	12	0.02
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	158	0.25

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

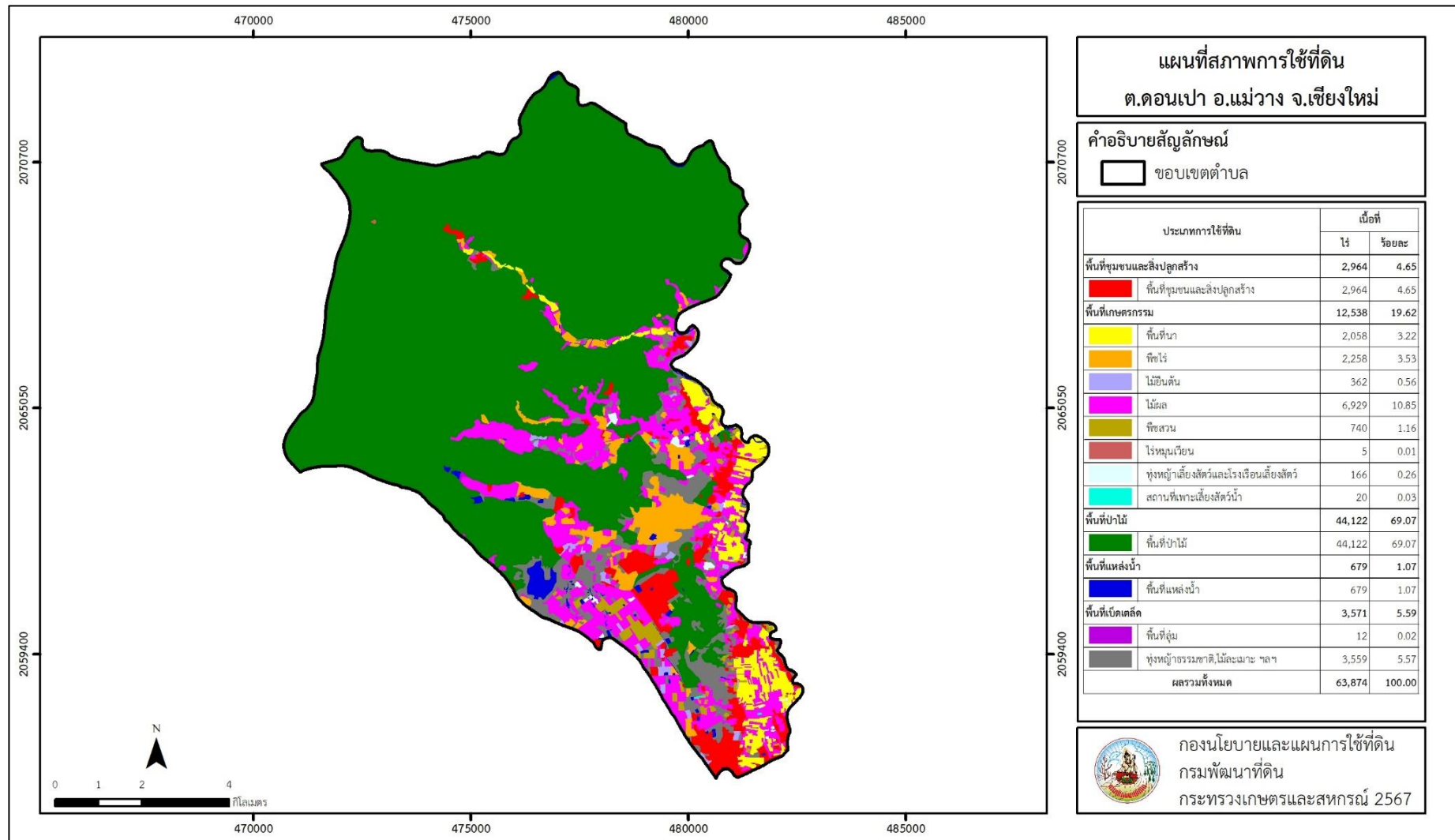
หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
M304	บ่อดิน	219	0.34
M401	พื้นที่กองวัสดุ	6	0.01
M405	พื้นที่ถม	35	0.05
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	679	1.07
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	164	0.26
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	4	0.01
W201	อ่างเก็บน้ำ	282	0.44
W202	บ่อน้ำในไร่นา	223	0.35
W203	คลองชลประทาน	6	0.01
ผลรวมทั้งหมด		63,874	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลดอนเปา มีประชากรรวม 7,151 คน แยกเป็นชาย 3,462 คน เป็นหญิง 3,689 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 69.97 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,384 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,083 ครัวเรือน หรือร้อยละ 32.00 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร 2,301 ครัวเรือน หรือร้อยละ 68.00 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลดอนเปา	3,384	3,462	3,689	7,151
หมู่ที่ 1 พุงศาลา	420	433	466	899
หมู่ที่ 2 เหล่าป่าฝาง	378	460	521	981
หมู่ที่ 3 สันโป่ง	315	295	338	633
หมู่ที่ 4 ดอนเปา	665	477	502	979
หมู่ที่ 5 ป่าขี้ตัว	202	249	280	529
หมู่ที่ 6 ห้วยเนียม	432	473	461	934
หมู่ที่ 7 ไหมสวรรค์	408	395	406	801
หมู่ที่ 8 ริมขาน	217	286	313	599
หมู่ที่ 9 สันปูเลย	148	194	180	374
หมู่ที่ 10 ห้วยแก้ว	199	200	222	422

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	3,384	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,083	32.00
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,301	68.00

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 63,874 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3,384 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ย ครัวเรือนละ 18.88 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 12,538 ไร่ หรือร้อยละ 19.62 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.58 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกไม้ผล และปลูกพืชไร่ โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,083 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกผลไม้มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ข้าวโพด เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2567 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 256,480.00 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 90,035.94 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 159,471.55 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 55,981.64 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 97,008.45 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 34,054.30 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลดอนเปา	196,355.54	28,329.35	20,730.62	11,064.49	256,480.00	90,035.94	159,471.55	55,981.64
หมู่ที่ 1 พุ่งศาลา	175,562.95	21,420.86	27,266.19	9,388.49	233,638.49	95,798.67	176,822.30	72,502.36
หมู่ที่ 2 เหล่าป่าฝาง	207,124.65	21,924.65	26,643.88	7,869.72	263,562.90	87,957.54	211,087.50	70,445.18
หมู่ที่ 3 สันโป่ง	217,484.66	41,198.41	25,921.69	13,843.92	298,448.68	96,752.66	135,875.13	44,048.71
หมู่ที่ 4 ดอนเปา	295,380.26	33,779.28	20,991.78	12,641.45	362,792.77	136,496.29	191,071.38	71,888.24
หมู่ที่ 5 ป่าขี้ติ้ว	217,090.74	25,919.71	17,819.45	15,561.05	276,390.94	90,614.15	179,809.91	58,972.67
หมู่ที่ 6 ห้วยเนียม	140,538.46	32,493.59	13,092.31	22,512.82	208,637.18	63,693.54	146,394.36	44,691.82
หมู่ที่ 7 ใหม่สวรรค์	155,166.67	53,083.33	20,310.00	5,444.44	234,004.44	83,078.50	126,186.67	44,800.00
หมู่ที่ 8 ริมขาน	112,586.14	2,799.46	8,330.43	798.91	124,514.95	49,164.70	101,423.05	40,046.87
หมู่ที่ 9 สันปูเลย	117,029.36	5,251.38	7,486.29	4,853.21	134,620.24	43,031.10	157,158.11	50,235.29
หมู่ที่ 10 ห้วยแก้ว	233,574.80	41,968.50	25,845.67	21,476.38	322,865.35	106,227.72	80,041.73	26,334.97

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่เตรียมการการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติออบขาน เนื้อที่ 34,936 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 37,451 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 6,025 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 14,282 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 4,938 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 13,515 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 5,197 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 11,464 ไร่

6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 14,478 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลดอนเปา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,193.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลดอนเปา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ น้ำแม่ขาน ห้วยเขาะ ห้วยคอแห้ง ห้วยโถ้ง ห้วยเนียม ห้วยโป่ง ห้วยม่วง ห้วยมะนาว ห้วยยาว ห้วยหล้าพอม และเหมืองพะ

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำวังน้ำค่าง และอ่างเก็บน้ำห้วยมะนาว

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2567) พบว่า ตำบลดอนเปา มีจำนวน บ่อบาดาลราชการ จำนวน 10 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชน จำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 19 หน่วย แผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 4 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Hd-sic1A ชุดดินทางดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 493 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Hd-fl-1A ดินทางดงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,314 ไร่ หรือร้อยละ 2.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ph-sic1A ชุดดินพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 933 ไร่ หรือร้อยละ 1.46 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Sai-s1A ชุดดินสันทราย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,264 ไร่ หรือร้อยละ 1.98 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 15 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gs1B ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,737 ไร่ หรือร้อยละ 4.29 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gs1C ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 261 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gs1D ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 85 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gs1E ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,236 ไร่ หรือร้อยละ 1.94 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Mt-fl-s1B ดินแม่แตงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Sp-s1A ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 542 ไร่ หรือร้อยละ 0.85 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Sp-s1B ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,466 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของเนื้อที่ตำบล
- 8) หน่วยแผนที่ดิน Sp-s1B/d3c ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็กที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 3,975 ไร่ หรือร้อยละ 6.22 ของเนื้อที่ตำบล
- 9) หน่วยแผนที่ดิน Sp-s1C ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 121 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล
- 10) หน่วยแผนที่ดิน Sp-fl-s1B ดินสันป่าตองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 336 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของเนื้อที่ตำบล

- 11) หน่วยแผนที่ดิน Sp-mw-sIA ดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 163 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล
- 12) หน่วยแผนที่ดิน Sp-hb-sIB ดินสันป่าตองที่มีความอึดตัวเบสสูง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,072 ไร่ หรือร้อยละ 3.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 13) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gclB ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล
- 14) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslC ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,210 ไร่ หรือร้อยละ 3.46 ของเนื้อที่ตำบล
- 15) หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslD ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,270 ไร่ หรือร้อยละ 5.12 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 37,521 ไร่ หรือร้อยละ 58.74 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน U พื้นที่ชุมชน มีเนื้อที่ 1,567 ไร่ หรือร้อยละ 2.45 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 205 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 9,825 ไร่ หรือร้อยละ 15.39 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินท่ายาง (Ty) และชุดดินแมร์ม (Mr)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Hd-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-7.0	5.5-8.0	<2	-	493	0.77
Hd-fl-1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-7.0	5.5-8.0	<2	-	1,314	2.06
Mr-gslB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,233	1.93
Mr-gslB*	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,504	2.36
Mr-gslC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	261	0.41
Mr-gslD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	85	0.13
Mr-gslE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	1,236	1.94
Mt-fl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	77	0.12
Ph-sic1A	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	933	1.46
Sai-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	77	0.12
Sai-slA*	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-7.0	5.0-8.0	<2	-	1,187	1.86
Sp-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	542	0.85
Sp-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,132	4.90
Sp-slB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	334	0.52
Sp-slB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	59	0.09
Sp-slB/d3c*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	3,916	6.13
Sp-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	121	0.19

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Sp-fl-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	336	0.53
Sp-mw-slA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	163	0.26
Sp-hb-slB	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	2,072	3.24
Ty-gclB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	26	0.04
Ty-gslC	5-12	25-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	1,638	2.56
Ty-gslC*	5-12	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	572	0.90
Ty-gslD	12-20	25-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	2,544	3.98
Ty-gslD*	12-20	25-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	5.0-6.0	<2	-	726	1.14
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37,521	58.74
U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,567	2.45
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	205	0.32
รวมทั้งหมด											63,874	100.00

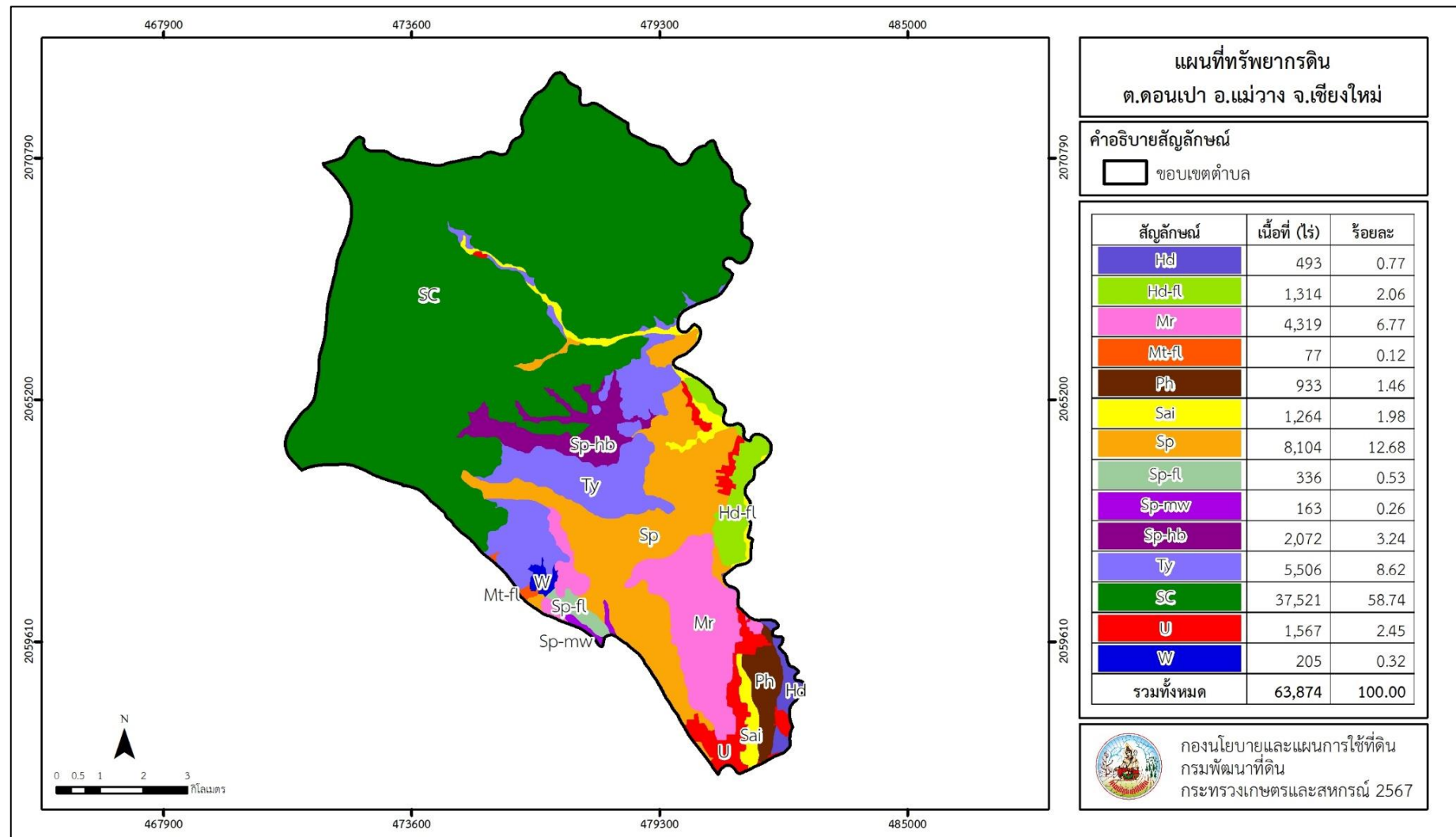
หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2567)

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลดอนเปา อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลดอนเปา คือ

- 1) ดินเสื่อมโทรม
- 2) โรคพืช (เชื้อรา) ระบาด
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน
- 4) การชะล้างพังทลายของดิน
- 5) น้ำหลาก/ดินถล่ม
- 6) ราคาผลผลิตหอมหัวใหญ่ตกต่ำ

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลดอนเปา มีความต้องการ 7 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) ต้องการให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐช่วยเหลือ ในด้านการวิเคราะห์ดิน และแก้ไขปัญหาโรคพืช (เชื้อรา)
- 3) ประกันราคาผลผลิต
- 4) ภาครัฐช่วยควบคุมราคาปุ๋ย และสารเคมีทางการเกษตร
- 5) สหกรณ์การเกษตรช่วยพยุงราคาผลผลิต และจัดสรรเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ให้แก่ผู้ที่ปลูกในแต่ละปี ไม่จัดสรรให้ผู้ที่ไม่ต้องการปลูกในปีนั้น ๆ (แต่ไม่ได้ตัดสิทธิ์)
- 6) ขอลอการนำเข้าหอมหัวใหญ่ก่อนเดือนธันวาคม / แก้ไขปัญหาการลักลอบนำเข้า
- 7) ขอสนับสนุนระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และกล้าหญ้าแฝก

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) การใช้ที่ดินไม่ตรงกับศักยภาพ
- 1.2) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.3) นโยบายภาครัฐ การค้าเสรี

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) ใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่อง โดยขาดการจัดการดินที่เหมาะสม
- 2.2) สภาพดินและอากาศเหมาะสมต่อการระบาดของเชื้อรา
- 2.3) ราคาปัจจัยการผลิต และผลผลิตถูกควบคุมโดยนายทุน
- 2.4) ใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นที่ลาดชัน ไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2.5) ฝนตกปริมาณมาก ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน (2-3 วัน)
- 2.6) มีการนำเข้าหอมหัวใหญ่จากต่างประเทศ ก่อนผลผลิตภายในประเทศจะออก และมี

การลักลอบนำเข้าแบบผิดกฎหมาย

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ดินเสื่อมโทรม/ขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.2) การระบาดของโรคพืช
- 3.3) ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน
- 3.4) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3.5) น้ำหลาก/ดินถล่ม
- 3.6) ราคาผลผลิตหอมหัวใหญ่ตกต่ำ

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 3 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำตื้นเขิน
- 4.2) หนี้สินภาคการเกษตร
- 4.3) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

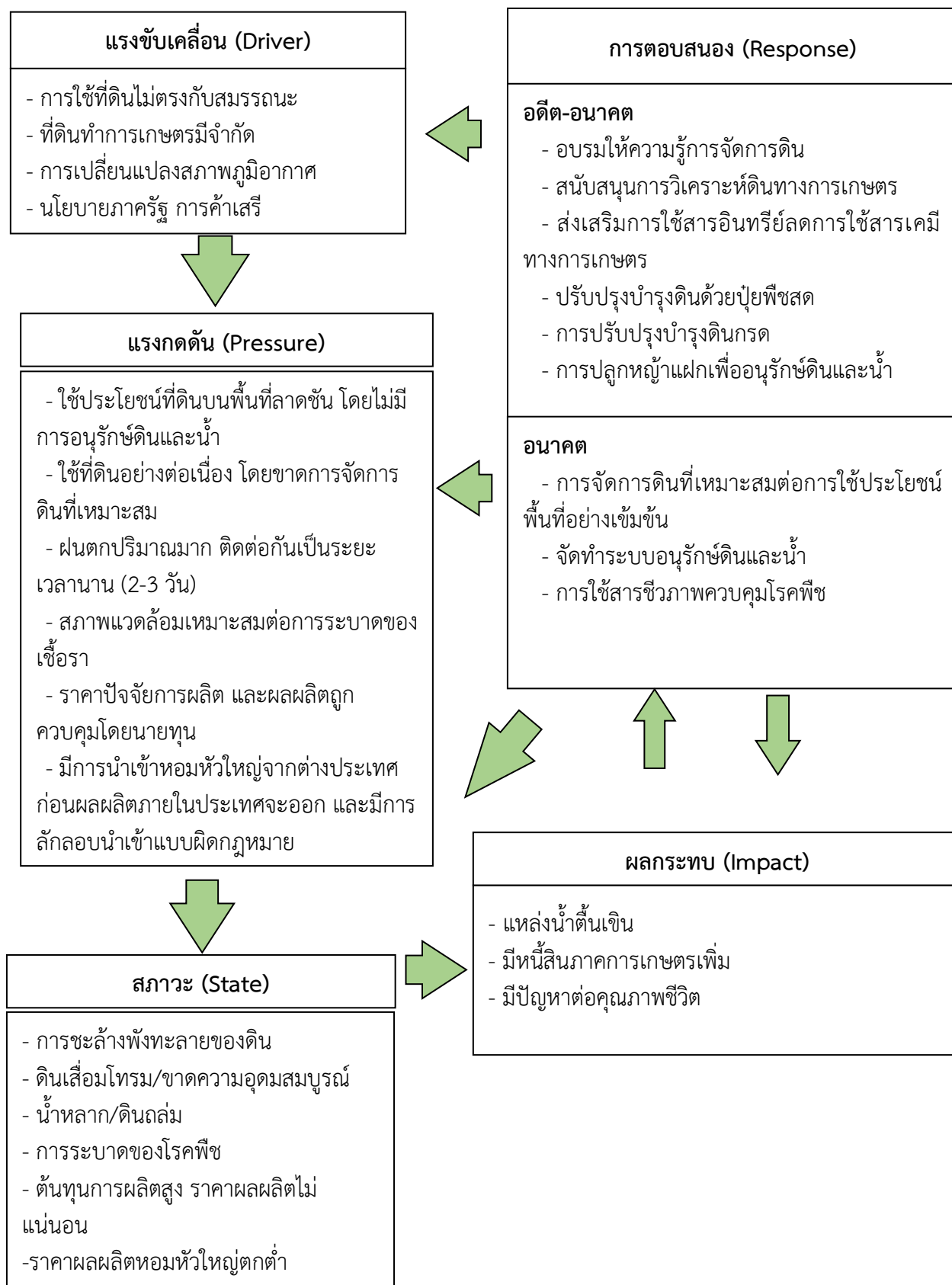
อดีต-ปัจจุบัน

- ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- อบรมให้ความรู้การจัดการดิน
- ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการวิเคราะห์ดินทางการเกษตร
- การปรับปรุงบำรุงดินกรด
- การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

อนาคต

- การจัดการดินที่เหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเข้มข้น
- จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- การใช้สารชีวภาพควบคุมโรคพืช

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าว เกษตรกรจะปลูกข้าวในช่วงเดือนต้นเดือนมิถุนายน เก็บเกี่ยวในเดือนพฤศจิกายน หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกหอมหัวใหญ่ต่อ
- 2) หอมหัวใหญ่ เกษตรกรจะทำการปลูกต่อจากนาข้าว โดยจะเริ่มปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายน และเก็บเกี่ยวในเดือนมีนาคม
- 3) ลำไย เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกลำไยตลอดทั้งปี ในช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกคือ ปลายฤดูฝน (กันยายนถึงตุลาคม) ซึ่งมีความชื้น ในดินและอากาศพอเหมาะ
- 4) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกพืชผัก ในช่วงฤดูฝน เช่น แตงกวา ถั่วฝักยาว
- 5) ข้าวโพดหวาน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกข้าวโพดหวาน ในช่วงก่อนปลูกข้าว โดยจะปลูกในช่วงเดือนมีนาคม และเก็บเกี่ยวในเดือนพฤษภาคม
- 6) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ นิยมปลูกบนพื้นที่ดอน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม เพราะอาศัยน้ำฝนในการให้น้ำ และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ข้าว						ข้าว						
2. หอมหัวใหญ่	หอมหัวใหญ่										หอมหัวใหญ่	
3. ลำไย	ลำไย											
4. พืชผัก						แตงกวา ถั่วฝักยาว						
5. ข้าวโพดหวาน			ข้าวโพดหวาน									
6. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์						

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลดอนเปา อำเภอแม่ว่าง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว และหัวหอมใหญ่

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

หน่วยที่ดิน	ข้าว	หอมหัวใหญ่
Hd-fl-lA	S1	N
Hd-siclA	S1	N
Mr-gslB	S3o	S2erns
Mr-gslB	S3o	S2erns
Mr-gslC	S3ewo	S2erns
Mr-gslD	N	S3e
Mr-gslE	N	N
Mt-fl-slB	S3o	S2ens
Ph-siclA	S2n	N
Sai-slA	S2ns	N
Sp-fl-slB	S3o	S2ens
Sp-hb-slB	S3o	S2ens
Sp-mw-slA	S2ons	S2ons
Sp-slA	S3o	S2ns
Sp-slB/d3c	S3o	S2ens
Sp-slB/d3c	S3o	S2ens
Sp-slB	S3o	S2ens
Sp-slB	S3o	S2ens
Sp-slC	S3ewo	S2ens
Ty-gclB	S3o	S2erns
Ty-gslC	S3ewo	S2erns
Ty-gslC	S3ewo	S2erns
Ty-gslD	N	S3e
Ty-gslD	N	S3e

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน	w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
r = สภาวะการหยั่งลึกของราก	z = สารพิษ
x = การมีเกลือมากเกินไป	m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช
n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร	s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช	

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พืชรุกราน มีเนื้อที่ 42,212 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 66.08 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 40,118 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 62.81 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 366 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.57 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติ ไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พืชรุกราน (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 1,728 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.70 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 10,513 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 16.46 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2120) มีเนื้อที่ 1,068 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.53 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง และกล้วย

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 107 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้สัก และยางพารา

(3) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 58 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก คือ ข้าวโพด

(4) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2150) มีเนื้อที่ 381 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.60 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ แตงกวา และถั่วฝักยาว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ติดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 61 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ ถั่วฝักยาว

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,945 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 3.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 3,571 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.59 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 184 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้สัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 1,875 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.94 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ข้าวโพด

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 285 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.45 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูก ได้แก่ แตงกวา ถั่วฝักยาว

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมี

มาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 774 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.21 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้สัก

(4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 20 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

(5) เขตเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 139 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง คือ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 139 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบ ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก และโรงเรือนเลี้ยงสุกร

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,358 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.26 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,232 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 68 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 58 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท้องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 676 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 167 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 509 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 3,481 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.45 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 3,634 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.69 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมชั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่าไม้	42,212	66.08
1100	1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	40,118	62.81
1200	1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	366	0.57
1300	1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	1,728	2.70
2	เขตเกษตรกรรม	10,513	16.46
	2.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	1,614	2.53
2120	2) เขตปลูกไม้ผล	1,068	1.67
2130	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	107	0.17
2140	4) เขตปลูกพืชไร่	58	0.09
2150	5) เขตปลูกพืชทางเลือก	381	0.6
	2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	7,942	12.43
	1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	82	0.12
2212	- เขตปลูกไม้ผล	61	0.09
2213	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	6	0.01
2215	- เขตปลูกพืชทางเลือก	15	0.02
	2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	7,860	12.31
2221	- เขตทำนา	1,945	3.04
2222	- เขตปลูกไม้ผล	3,571	5.59
2223	- เขตปลูกไม้ยืนต้น	184	0.29
2224	- เขตปลูกพืชไร่	1,875	2.94
2225	- เขตปลูกพืชทางเลือก	285	0.45

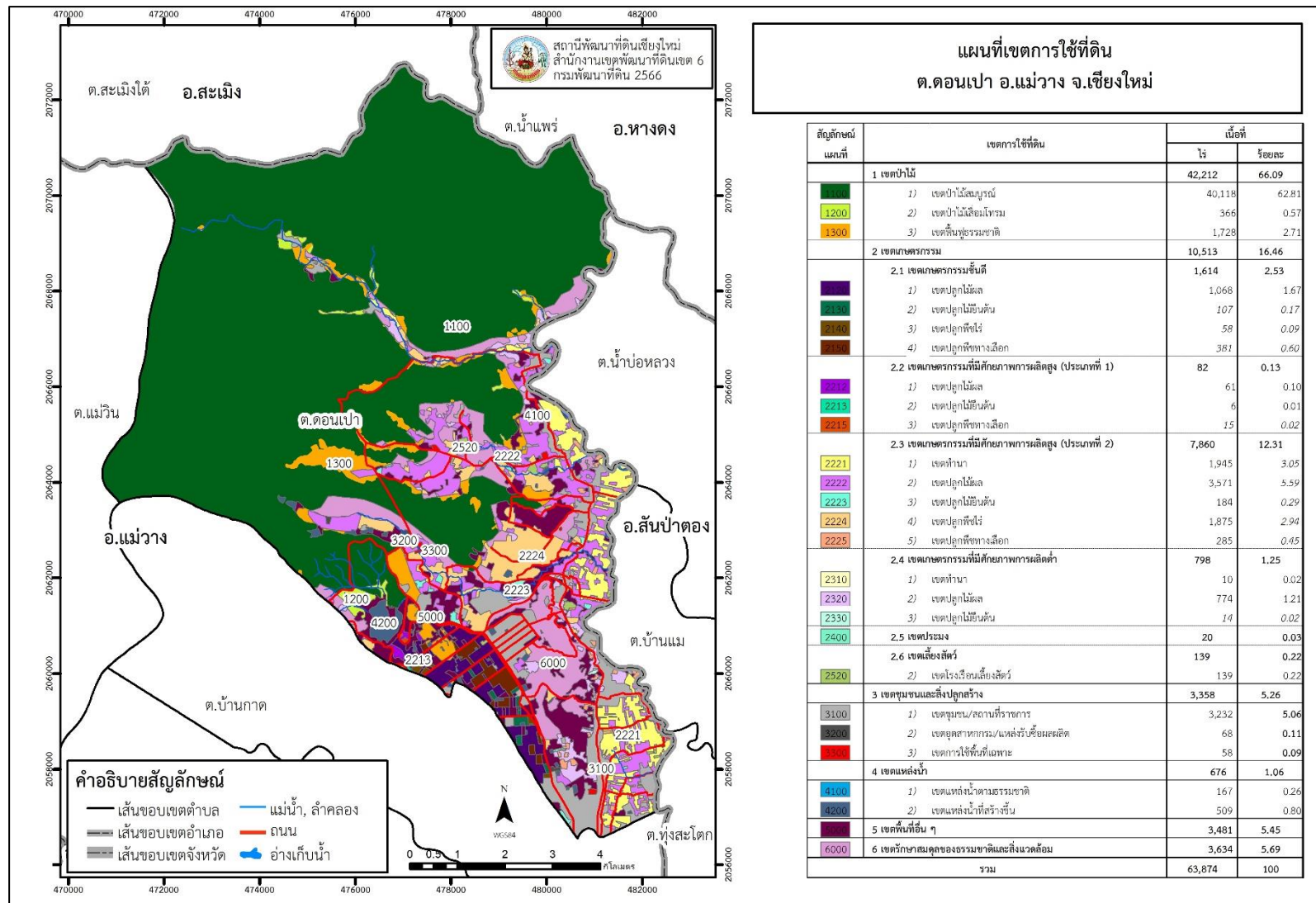
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สัญลักษณ์ แผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	2.3 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	798	1.25
2310	1) เขตทำนา	10	0.02
2320	2) เขตปลูกไม้ผล	774	1.21
2330	3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	14	0.02
2400	2.5 เขตประมง	20	0.03
	2.6 เขตเลี้ยงสัตว์	139	0.22
2520	1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	139	0.22
	3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,358	5.26
3100	3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,232	5.06
3200	3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	68	0.11
3300	3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	58	0.09
	4 เขตแหล่งน้ำ	676	1.06
4100	1.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	167	0.26
4200	1.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	509	0.8
5000	5 เขตพื้นที่อื่น ๆ	3,481	5.45
6000	6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3,634	5.69
รวม		63,874	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลดอนเปา อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลตอนเป อำเภอม่วง จังหวัดเชียงใหม่แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568 ถึง 2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลตอนเป ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลตอนเป เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- (2) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (3) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (5) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น

การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ทางหน่วยงานอื่นได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการนั้น ๆ (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) งานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(5) การส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเปา)

(6) โครงการปลูกหญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเปา)

2) เขตปศุสัตว์

(1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (กรมปศุสัตว์)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

(1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหาของตำบลดอนเปา ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์และเกิดการชะล้างพังทลายของดิน (2) ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน (3) ปัญหาโรคระบาดของหอยทากใหญ่ และมีปัญหารองลงมา คือ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่าไหลหลาก และดินถล่ม ในฤดูฝน โดยปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาการเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) การชะล้างพังทลายของดิน และ (3) ขาดความรู้การจัดการดิน โดยในพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญด้านทิศตะวันออกได้ตลอดแนวขอบเขตตำบล จะเป็นที่ราบติดลำน้ำสำคัญ คือ ลำน้ำขาน จะมีการทำนาในฤดูฝน สลับกับการปลูกหอยทากใหญ่ในฤดูแล้ง และจากนั้นจะมีการปลูกข้าวโพดหวาน ก่อนที่จะปลูกข้าวในปีต่อไป จะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินเพื่อการทำการเกษตรเกือบตลอดทั้งปีแทบจะไม่มีมีการพักพื้นที่ ประกอบกับเกษตรกรมีการใช้ทั้งปุ๋ยเคมี และสารเคมีอย่างเข้มข้น เพื่อช่วยเร่งการเจริญเติบโตของพืชที่ปลูก ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องการจัดการดินที่เหมาะสมและถูกต้อง ขาดการวิเคราะห์ดิน มีการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อเตรียมแปลง ทั้งหมดนี้ ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ ในบางพื้นที่ดินมีปัญหาเป็นกรด ส่งผลต่อเนื่องต่อการระบาดของเชื้อรา เกิดโรคที่มีเชื้อสาเหตุจากเชื้อรา เป็นต้น ส่วนพื้นที่ตรงกลางและตะวันตกของ

พื้นที่ด้านใต้ของตำบล ซึ่งเป็นพื้นที่ดอน บางพื้นที่มีความลาดชัน ดินในพื้นที่จะมีทั้งดินตื้นและดินทราย มีการปลูกไม้ผล เช่น ลำไย มะม่วง และบางพื้นที่จะปลูกพืชไร่ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดวัชพืชและแมลงศัตรูพืช ขาดการวิเคราะห์ดิน และไม่มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงโครงสร้างดิน จากการใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชในพื้นที่ดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ นอกจากจะส่งผลให้มีการสูญเสียหน้าดินแล้ว ยังส่งผลทำให้มีการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขิน

แนวทางการแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินแน่นทึบ และดินเป็นกรด คือ การแนะนำให้มีความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร รวมถึงสนับสนุนและส่งเสริมการทำการใช้ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน และลดต้นทุนในการผลิตให้ลดลง สนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดินกรด สนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่ง พด. 3 พด. 14 เพื่อป้องกันและลดโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราในหอมหัวใหญ่ รวมถึงการวิเคราะห์ดินและคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อการจัดการดินอย่างเหมาะสม และลดต้นทุนในการจัดการดิน ในกรณีของการชะล้างพังทลายของดินอันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ลาดชันในการปลูกพืช จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืช คือ การปลูกหญ้าแฝกในแนวขวางความลาดชันของพื้นที่ และมาตรการวิธีกลต่าง ๆ เพื่อชะลอปริมาณและความเร็วของน้ำไหลบ่า ลดความแรงของการชะล้างหน้าดิน คงความอุดมสมบูรณ์ของดินไว้ รวมสามารถลดตะกอนดินไหลลงสู่แหล่งน้ำในระดับล่าง ชะลอการตื้นเขินของแหล่งน้ำได้

สรุปกิจกรรมด้านการพัฒนาที่ดิน ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาของพื้นที่ตอนเปา โดยที่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้กรมพัฒนาที่ดินสนับสนุน ได้แก่ การแนะนำให้มีความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร สนับสนุนและส่งเสริมการทำการใช้ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด และน้ำหมักชีวภาพ สนับสนุนปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงดิน สนับสนุนผลิตภัณฑ์สารเร่ง พด. 3 พด. 14 การวิเคราะห์ดิน และคำแนะนำการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สนับสนุนกล้าหญ้าแฝก และระบบอนุรักษ์ดินและน้ำวิธีกลเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 1,955 ไร่	1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน	4,048,025.00
	1.1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	51,200.00
	1.1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	27,200.00
	1.1.3 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	74,375.00
	1.1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500.00
	1.1.5 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	42,500.00
	1.1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750.00
	1.1.7 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	19,500.00
	1.1.8 โครงการส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	1,025,000.00
	1.1.9 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,800,000.00
	1.2 การบริหารจัดการน้ำ	423,165.00
	ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	423,165.00
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,474 ไร่ เขตปลูกไม้ยืนต้น 311 ไร่	2.1 การปรับปรุงบำรุงดิน	268,550.00
	2.1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	128,000.00
	2.1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	40,800.00
	2.1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	42,500.00
	2.1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750.00
	2.1.5 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	31,500.00
	2.1.6 ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	25,000.00

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3. เขตปลูกพืชไร่ 1,933 ไร่	3.การปรับปรุงบำรุงดิน	1,241,325.00
	3.1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	51,200.00
	3.1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	74,375.00
	3.1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	7,500.00
	3.1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	42,500.00
	3.1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750.00
	3.1.6 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	15,000.00
	3.1.7 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,050,000.00
4. เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 681 ไร่	4.1 การปรับปรุงบำรุงดิน	83,500.00
	4.1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	51,200.00
	4.1.2 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	17,000.00
	4.1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	300.00
	4.1.4 การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช	15,000.00
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,641,400.00
	2. การบริหารจัดการน้ำ	423,165.00
	รวมแผนงาน/โครงการ	6,064,565.00

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม - เขตทำนา เนื้อที่ 1,955 ไร่ - เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,474 ไร่ - เขตปลูกไม้ยืนต้น 311 ไร่ - เขตปลูกพืชไร่ 1,933 ไร่ - เขตปลูกพืชทางเลือก เนื้อที่ 681 ไร่	1) โครงการใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร) 3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4) การลดต้นทุนและการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เช่น การทำปุ๋ยหมัก การใช้สารชีวภัณฑ์ การส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 6) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร) 7) โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) 8) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 9) งานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 10) การส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเปา) 11) โครงการปลูกหญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเปา)
- เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 139 ไร่	ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (กรมปศุสัตว์)
2. เขตแหล่งน้ำ	สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7.3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่องตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน														5,641,400	
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล /เขตปลูกไม้ยืน ต้น/เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกพืชทางเลือก	การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	110	110	110	110	110	550	56,320	56,320	56,320	56,320	56,320	281,600	พด.
เขตทำนา/ เขตปลูกไม้ผล/ เขตปลูกไม้ยืนต้น	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	3	3	4	5	5	20	10,200	10,200	13,600	17,000	17,000	68,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,750	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น/ เขตปลูกพืชไร่/ เขตปลูกพืชทางเลือก	การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	17	17	17	17	17	85	28,900	28,900	28,900	28,900	28,900	144,500	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	34	34	34	34	34	170	510	510	510	510	510	2,550	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลดอนเปา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตทำนา/เขตปลูก ไม้ผล /เขตไม้ยืนต้น /เขตปลูกพืชไร่/เขต ปลูกพืชทางเลือก	การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำ การจัดการดิน น้ำ และพืช	ตัวอย่าง	140	140	140	140	140	700	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	105,000	พด.
เขตทำนา/เขตปลูก พืชไร่	จัดทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำ	ไร่	0	300	0	800	0	1,100	-	1,050,000	-	2,800,000	-	3,850,000	พด.
เขตทำนา	โครงการส่งเสริมการไถกลบ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก	ไร่	100	100	100	100	100	500	205,000	205,000	205,000	205,000	205,000	1,025,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล	ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรอินทรีย์ด้วยระบบ การรับรองแบบมีส่วนร่วม	กลุ่ม	0	0	0	0	1	1	-	-	-	-	25,000	25,000	พด.
2. การบริหารจัดการน้ำ											-			423,165	
เขตทำนา	โครงการแหล่งน้ำในไร่นา นอกเขตชลประทาน	บ่อ	0	0	5	5	5	15	-	-	141,055	141,055	141,055	423,165	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 มีนาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อน้ำบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนเปา 2567. วิสัยทัศน์และพันธกิจ. แหล่งที่มา: <https://www.donpao.go.th/content/vision>. 6 มิถุนายน 2567.

สภานีพัฒนาที่ดินเชียงใหม่

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน
230 หมู่ที่ 3 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180
053-121171